

Motion till riksdagen 2023/24:2628

av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska jordbruket behöver rätt förutsättningar för att ställa om till en socialt hållbar och miljömässig konkurrenskraftig produktion och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha levande och livskraftiga landsbygder med ett konkurrenskraftigt och miljömässigt hållbart jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett modernt svenskt beteskraav för att behålla öppna landskap och biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges livsmedelsförsörjningsförmåga bör förstärkas genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsstrategin bör uppdateras på längre sikt med satsningar på nya områden som adresserar livsmedelssektorns behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra stöd till gödselgasproduktion bland Sveriges lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka biogasens ställning och att regeringen ska arbeta för att se till att en skattebefrielse för biogas återinförs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi ser positivt på arbetet för att öka Sveriges beredskap när det gäller livsmedel, insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om potentialen i ett förbättrat samarbete inom näringslivet för att säkerställa robusta leveranskedjor och nödvändiga lagerhållningskapaciteter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar behöver göras i att modernisera vår dricksvatteninfrastruktur för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut kan kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att inrätta en matpriskommission i syfte att hålla nere matpriser för konsumenterna och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva ursprungsmärkning av kött på restauranger och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid upphandling av utländska, animaliska livsmedel göra det obligatoriskt att ställa krav på att produktionen har skett i enlighet med svensk standard och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av växtförädlingens betydelse i jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogens bidrag till en växande bioekonomi bör värnas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiering av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna målen om ett hållbart brukande och ökad tillväxt i skogen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder och skydd av värdefull skog och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Skogsstyrelsens viktiga uppdrag med att både bekämpa skogsskador och klimatanpassa skogen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvaret att kunna tillgodose behovet av rent vatten och om en robust och stark livsmedelskedja och svenskt biodrivmedel även i kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna fiskets utveckling och de blå värdekedjorna och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa jobb på landsbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skärpa kontrollen och straffen vid avsiktlig felrapportering av fiskefångster och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kraftigt minskade fiskekvoter i Östersjön för att rädda och återhämta tillgången på sill och strömming och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jaktens roll i viltförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samförvaltning av alla vilda klövdjur och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare och markägare bör vara representerade i lika antal samt att det bör utses en oberoende ordförande i ÄFO och ÄFG och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet vargar i Sverige ska ned till 170–270 individer samtidigt som gynnsam bevarandestatus bibehålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter, jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningsplanen för skarv bör revideras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på en livskraftig rennäring och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla den svenska och europeiska djurhälsan och djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att transport av djur inom unionen ska begränsas i tid så att en god djurrättsvälfärd upprätthålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement till fysiska besök från kontrollmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för digital, veterinär besiktning i fråga om småskalig gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn rörande hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den illegala hundsmugglingen till Sverige måste stoppas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att säkra tillgången till veterinärservice i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av veterinärberedskap dygnet runt, året runt och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera en fortsatt låg antibiotikaanvändning i den svenska djuruppfödningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	545 123	±0
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	±0
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	191 847	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	124 496	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	100 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	±0
1:8 Statens jordbruksverk	744 465	±0
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	9 640 894	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	159 000	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 800 000	±0
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	1 913 900	±0
1:14 Livsmedelsverket	388 770	±0
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	166 160	38 000
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 553 187	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 108 862	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29 830	100 000
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	135 915	±0
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 240 063	±0
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	738 664	±0
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:26 Slakterikontroll	179 837	±0
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	58 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	164 000	±0
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	196 000	±0
Summa	23 973 181	238 000

Hela landet ska byggas

För att bygga ett sammanhållet Sverige är det av yttersta vikt att staten aktivt verkar för att minska klyftorna mellan stad och land. Vi behöver skapa likvärdiga livsvillkor överallt – från städerna till de mest avlägsna delarna av vårt land. Detta innebär att välfärden ska vara stark och skolorna likvärdiga, och myndigheternas närvaro bör öka för att säkerställa trygghet och goda utvecklingsmöjligheter.

Vi kan inte acceptera en situation där små glesbygdskommuner lider av lärarbrist samtidigt som vinstdrivande friskolor överretablerats i storstäderna. Privatiseringar som leder till orättvisa i tillgången på allt från apotek till bilprovning är inte hållbara. Utmaningar som stigande energi- och bränslepriser, som särskilt drabbar dem som är beroende av bil, förstärker bilden av två skilda Sverige.

Med det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i, måste vi också garantera en robust livsmedelsförsörjning. Alla svenskar bör ha enkel tillgång till svenskproducerad mat, vilket inte bara stärker vår nationella säkerhet utan även genererar jobb och innovation och bidrar positivt till klimatet.

Det är dags att vi fullt ut tar vara på potentialen av den gröna industriella revolutionen. Vårt land är unikt positionerat att leda denna omställning, särskilt med vår skog som en nyckelresurs för att minska beroendet av fossila bränslen. Samtidigt bör skogspolitiken bygga på ansvarstagande och frivillighet, med fokus på att skydda skogar med höga naturvärden. Den växande bioekonomin behöver också en genomtänkt strategi.

Vi måste också garantera en hållbar förvaltning av vilt och fisk. Rovdjurs- och fiskeripolitiken bör balansera mellan människans behov och ekologisk hållbarhet, samtidigt som vi uppfyller våra internationella åtaganden. Djurvälfärd är inte bara etiskt viktigt utan även en konkurrensfördel för Sverige. Det är därför vi måste bevara vår låga antibiotikaanvändning och öka tillgången på veterinärer över hela landet. För en blomstrande landsbygd behöver vi också investera kraftigt i infrastrukturen som vägar, järnvägar, bredband och laddinfrastruktur.

Ett fossilfritt och konkurrenskraftigt jordbruk

Det svenska jordbruket spelar en central roll, inte bara för att producera kvalitativ och näringsrik mat, utan även för att upprätthålla arbetsmöjligheter och skapa öppna landskap. Dess betydelse har blivit än tydligare mot bakgrund av de gröna näringarnas roll i klimatomställningen och Sveriges behov av att säkra livsmedelsförsörjningen. Med Rysslands invasion av Ukraina som en väckarklocka är det klart att vi måste ha kapaciteten att säkra vår egen livsmedelsproduktion, särskilt i kris- eller krigstider.

Vår förmåga att upprätthålla denna produktion förstärks genom EU:s nya gemensamma jordbrukspolitik (CAP), som lägger stor vikt vid hållbarhet. Med en strategisk plan till ett värde av 60 miljarder kronor för 2023–2027, varav 15 miljarder finansieras

av Sverige självt, har den tidigare socialdemokratiska regeringen gjort viktiga satsningar. Detta inkluderar 4,3 miljarder kronor för jordbrukets, miljöns och landsbygdens utveckling, samt specifika stöd för unga lantbrukare och förbättrad djurvälstånd.

Efter Rysslands invasion av Ukraina och dess påföljande ekonomiska effekter har jordbruket stått inför stora utmaningar. Som svar tillkom stödpaket på över tre miljarder kronor, och ytterligare krispaket på två miljarder, för att säkra livsmedelsproduktionen. Skattelättnader för diesel och utvidgade stöd visar vårt engagemang att säkra nuvarande produktion, men vår vision går längre.

Att ställa om jordbruket mot ett fossilfritt system är av högsta prioritet. Det svenska jordbruket har potential inte bara att minska beroendet av fossila insatsvaror, utan även att bli en stor producent av biodrivmedel och bioenergi. Under Socialdemokraternas ledning har stöd till biogasproduktion, klimatbonusar för jordbrukets maskiner och en utredning kring en bioekonomistrategi introducerats. Denna strategi syftar till att maximera användningen av biobaserade råvaror och påskynda övergången från fossila bränslen, särskilt inom transportsektorn.

För att verkligen se en hållbar omställning inom jordbruket behöver branschen dock rätt förutsättningar. Generationsväxlingarna inom jordbruken måste underlättas och vi måste få fler unga att intressera sig för att starta jordbruk. Samarbete, investering och engagemang är nyckelord för att se detta skifte. För att jordbruket fortsatt ska kunna producera maten vi äter krävs att vi bryter osunda beroenden av skurkstater och fossila insatsvaror. Det är viktigt att jordbruket precis som alla andra sektorer gör vad det kan för att minska användningen av fossila insatsvaror.

Den europeiska energikrisen visar bland annat på Europas sårbarhet på energiområdet. Med det stora importberoende av energi som EU har blir det särskilt tydligt hur viktiga de energiresurser som finns inom unionens gränser är. Samtidigt måste vi möta klimatutmaningen genom att ställa om bland annat energi- och transportsektorerna från fossilt till förnybart. Biogas är en av komponenterna i denna omställning. Biogas producerad av avfall eller gödsel har extremt god klimatprestanda då produktionen dels minskar spontanrötning som emitterar metangas till atmosfären, dels ersätter fossila bränslen inom transportsektorn och industrin. Biogasen har sedan länge haft skattebefrielse i Sverige. I juni 2020 godkände EU-kommissionen fortsatt skattebefrielse för biogas och biogasol i Sverige för perioden 2021–2030. Denna skattebefrielse har nu förklarats ogiltig i en dom från tribunalen den 21 december 2022.

En avskaffad skattefrihet för biogas med en retroaktiv återbetalningsskyldighet riskerar att slå ut svenska biogasproducenter samt att företag och konsumenterna går tillbaka till fossila alternativ. Dessutom skulle det skapa en helt ologisk situation där den förnybara biogasen skulle belastas med samma koldioxidskatt som fossilgas. Detta ger idag en prisökning på 20 procent vid de tankställen som säljer ren biogas utan koppling till naturgas. Vi är djupt kritiska till regeringens passiva hantering av denna viktiga fråga.

Som socialdemokrater ser vi stora möjligheter i användningen av biogas i vårt jordbruk. Det handlar inte bara om att producera förnybar energi, utan även om att säkerställa ett mer hållbart jordbruk och minska beroendet av fossila bränslen. För oss är det självklart att jordbrukssektorn ska ges de rätta verktygen och resurserna för att ta vara på dessa möjligheter. Biogasproduktion kan bidra till att stärka vår landsbygd, skapa nya arbetstillfällen och samtidigt värna klimatet. Därför ser vi det som vår uppgift att stödja denna omställning och se till att vårt jordbruk är ekonomiskt, såväl som miljömässigt ansvarstagande.

Säkerställandet av biologisk mångfald i Sverige är nära kopplat till upprätthållandet av ett aktivt levande jordbruk. Ett livskraftigt och miljömässigt hållbart jordbruk är kritiskt för att bevara det öppna landskapet, vilket i sin tur skyddar många vilda växt- och djurarter från att förlora sina livsmiljöer. När jordbruket upphör tenderar dessa öppna landskap att växa igen, vilket hotar den biologiska mångfalden. Vikten av ett svenskt beteskraav kan inte understrykas nog, eftersom betande djur spelar en avgörande roll för att behålla dessa landskap och därmed stödja den biologiska mångfalden.

En uppdaterad livsmedelsstrategi för jobb, beredskap och hållbar tillväxt i hela landet

Sedan lanseringen av livsmedelsstrategin 2017 har Sverige bekräftat vikten av att stärka lönsamheten i hela livsmedelskedjan. Lönsamhet inom denna sektor är inte bara avgörande för ekonomin utan fungerar även som en måttstock på dess hållbarhet och robusthet. Från primärproduktion, där råvaror initialt framställs, till slutledet, där produkterna når konsumenterna, är varje länk avgörande. Om en del av kedjan blir sårbar rubbas vår förmåga att förse medborgare med trygg och sund mat.

Det bör noteras att lönsamhet i primärproduktionen är särskilt viktigt. Detta är det steg där jordbrukare arbetar med marken, odlingar och djur. När dessa producenter upplever ekonomisk stabilitet, gynnar det hela kedjan. Deras arbete blir grunden för allt som följer, från förädlingsindustrin till distribution och slutligen till försäljning till konsumenten.

Dessutom är den svenska livsmedelskedjans styrka i stor del beroende av dess mångfald. Mindre aktörer – småbönder, lokala förädlare, småskaliga distributörer – är inte bara viktiga ekonomiska bidragsgivare utan också bärare av tradition, innovation och anpassningsförmåga. Dessa mindre aktörer introducerar ofta nya idéer, behåller traditionella metoder som är hållbara och anpassar sig snabbare till föränderliga marknadsförhållanden. De ger också en balans, eftersom deras närvaro säkerställer att ingen enskild aktör kan dominera marknaden, vilket kan riskera prisstabilitet och tillgång. Mångfalden av aktörer kompletterar och förstärker kedjan genom att introducera olika affärsmodeller, produktionstekniker och marknadsperspektiv. Detta skapar en resilient kedja som kan stå emot ekonomiska och miljömässiga utmaningar. Genom att fokusera på att stärka lönsamheten i hela kedjan, samtidigt som man uppmuntrar och stöder en mångfald av aktörer, kan Sverige säkerställa en livsmedelssektor som är både ekonomiskt stark och hållbar på lång sikt.

Stärk Sveriges vatten- och livsmedelsberedskap

Det nuvarande geopolitiska klimatet, markerat av såväl den globala coronapandemin som Rysslands invasion av Ukraina, har skärpt behovet av en solid och pålitlig livsmedels- och dricksvattenberedskap inom vårt lands gränser. Vi socialdemokrater prioriterar att Sverige ska ha den kapacitet och beredskap som krävs för att möta eventuella kriser på detta område.

För att adressera detta avgörande behov, lade den tidigare socialdemokratiska regeringen fram en omfattande reform för civilt försvar i maj 2022. Detta innovativa initiativ ledde till inrättandet av beredskapssektorer med Livsmedelsverket i en ledande roll. Med Livsmedelsverket i spetsen, som har det övergripande ansvaret för att

koordinera och främja beredskapsarbetet, samarbetar även andra nyckelmyndigheter som Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturvårdsverket och länsstyrelserna i denna viktiga uppgift.

Vi socialdemokrater är övertygade om att Sveriges beredskap inom livsmedels- och dricksvattenförsörjning är av yttersta vikt. Vi ser positivt på inrättandet av nationella beredskapslager, inte bara för livsmedel utan även för vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser. Vidare ser vi potentialen i ett förbättrat samarbete inom näringslivet för att säkerställa robusta leveranskedjor och nödvändiga lagerhållningskapaciteter. För att ytterligare förstärka detta arbete, uppdrog den förra regeringen åt Statskontoret att analysera och granska kommunernas och regionernas kapacitet att upprätthålla livsmedelsberedskap inom sina ansvarsområden. Dessutom, för att adressera och förebygga oegentligheter inom jordbruksbaserad livsmedelsproduktion, initierade den tidigare socialdemokratiska regeringen en utredning kring hur vi kan stärka den offentliga kontrollen.

Sverige behöver även investera i modernisering och expansion av vår dricksvatteninfrastruktur för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning. Genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut vill vi också förbättra kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter.

Tillsätt en matpriskommission för sänkta matpriser

Allt fler hushåll i Sverige brottas med rusande matpriser. Var tredje ensamstående förälder som tjänar under 35 000 kr har inte råd att köpa näringsriktig mat till sina barn. Faktum är att det senaste årets matprisökningar är de kraftigaste ökningarna som skett sedan 1950-talet. Prisuppgångar på mat har skett i historien tidigare, men inte i den här hastigheten. Det är inte rimligt att de svenska matpriserna skenar mer än i andra länder. Det är en utveckling som vi socialdemokrater inte kan acceptera.

Därför kräver vi att regeringen tillsätter en priskommission för sänkta matpriser. I den ska aktörer för hela livsmedelskedjan ingå – från producenter och grossister till butiksjättarna, samt konsumentorganisationer och berörda myndigheter. Vi är övertygade om att pensionärsorganisationerna som har en lång erfarenhet av att granska livsmedelspriserna skulle ha en viktig roll i att granska prisutvecklingen och sätta press. På samma sätt har konsumentorganisationerna och andra delar av civilsamhället unik kunskap om grupper som drabbas särskilt hårt av matinflationen. Syftet med en matpriskommission ska vara att ta kontroll över prisutvecklingen och se till att det inte sker oskäliga höjningar av matpriserna. Varje led i livsmedelskedjan måste fundera över om man gör vad man kan för att hålla tillbaka prisutvecklingen. Tyvärr har regeringen och Sverigedemokraterna visat en förbluffande passivitet i dom här frågorna. Ända sedan början av året, när förslaget om en matpriskommission presenterades, har regeringen och Sverigedemokraterna lutat sig tillbaka, samtidigt som svenska barnfamiljer och pensionärer pressas hårdare ekonomiskt än på flera decennier av stigande matpriser. Det är ovärdigt ett rikt land som Sverige.

Mer svenskt på tallriken

Vi socialdemokrater vill se mer svenskt på tallriken. Ett led i det här viktiga arbetet är att ge konsumenterna rimliga förutsättningar att göra medvetna val, både i mataffären och på restaurangen. I dagsläget finns det inget krav på att ange ursprungsland vid försäljning av oförpackade livsmedel. Köper du ett paket köttfärs i butik så måste det stå på förpackningen var djuret är fött, uppfött och slaktat. Köper du en färdigtillredd hamburgare på restaurang behöver inte några uppgifter anges. Det här tycker vi socialdemokrater är skevt, och i tidigare regeringsställning lämnade vi därför in en anmälan till EU-kommissionen om att få tillstånd att införa egna, nationella bestämmelser, något som länge har efterfrågats av både LRF, livsmedelsbranschen och våra svenska konsumenter. Vi vet att vi behöver förbättra vår beredskap vad gäller livsmedel och vatten, att vi behöver stimulera och stärka vår inhemska produktion av livsmedel för att minska vår sårbarhet. Att införa obligatorisk ursprungsmärkning av kött på restaurang skulle vara väldigt gynnsamt för våra svenska livsmedelsproducenter och en viktig del i att öka vår försörjningsgrad. Samtidigt som vi ställer höga krav på svenska bönder vill vi även ha höga krav på den mat som vi ger våra barn och äldre i skolan och i äldreomsorgen. Vi vill göra det obligatoriskt att vid alla upphandlingar av animaliska livsmedel ställa krav på att produktionen har skett med höga krav på djurskydd och låg grad av användning av antibiotika – precis som i Sverige. Det offentliga ska vara bäst i klassen och svenska bönder ska prioriteras, inte missgynnas. Genom offentliga upphandlingar kan vi stödja hållbart producerad mat och höja matkvaliteten i förskolor, skolor och äldreboenden och inom sjukvården.

En likvärdig svensk livsmedelskontroll

Den svenska livsmedelskontrollen följer hela livsmedelskedjan från jord till bord och är ett viktigt verktyg för att upptäcka och åtgärda brister i livsmedelshanteringen. Inga konsumenter ska bli lurade eller sjuka av den mat som de väljer att äta.

För att livsmedelskontrollen ska upplevas som trovärdig av våra svenska livsmedelsproducenter är det viktigt att kontrollen är likvärdig och att kontrollmyndigheternas bedömningar är enhetliga. Det ska inte spela någon roll om du odlar potatis på Öland eller i Skåne, tillverkar ost i Burträsk eller i Falköping, driver restaurang i Stockholm eller i Charlottenberg. Oavsett ska lagstiftning tillämpas och följas upp på samma sätt. I tidigare regeringsställning gav därför Socialdemokraterna Livsmedelsverket i uppdrag att öka likvärdigheten i livsmedelskontrollen över hela landet. Slutrapporten presenterades ifjol och slår fast att det fortfarande finns betydande brister när det kommer till den kommunala kontrollverksamheten. Det finns stora olikheter mellan de lokala kontrollmyndigheterna vad gäller kontrollfrekvens, bedömning av avvikelser och benägenhet att fatta beslut om åtgärder vid bristande efterlevnad. Behovet av att öka likvärdigheten i den svenska livsmedelskontrollen kan inte understrykas tillräckligt.

Växtförädlingens roll i det svenska jordbruket

Växtförädling och modern växtbioteknik kommer att vara en viktig pusselbit i EU:s och Sveriges jordbruk framöver. Nya tekniker som exempelvis CRISPR-Cas9 möjliggör framtagande av grödor för en hållbar livsmedelsproduktion och främjar utvecklingen av

ett hållbart och lönsamt jord- och skogsbruk. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att man lyssnar på och utgår ifrån vetenskapen och forskningen i frågor gällande kloning eller genmodifierade (GMO) produkter och behandlingar. Gentekniken ska vara etiskt försvarbar och användas så att människors och djurs hälsa samt miljön skyddas. EU-kommissionen har nyligen föreslagit en mer tillåtande reglering av växter som tagits fram med nya genomiska tekniker (NGT), särskilt om detta också hade kunnat ske på naturlig väg. Vi välkomnar detta förslag.

Vi tror att växtförädlingen är en viktig fråga att diskutera framåt och kan leda till förbättrad livsmedelsförsörjning i världen samt bättre produkter som efterfrågas av konsumenterna och som är producerade mer hållbart. Exempelvis kan vi med genmodifierade grödor möjliggöra ökad motståndskraft mot vissa sjukdomar och att man i framtiden slipper använda bekämpningsmedel. Vi kan också med hjälp av genterapi behandla sjukdomar som vi inte tidigare kunnat behandla. Vi ser det som mer etiskt försvarbart när man använder tekniker som ”redigerar” gener, som CRISPR-Cas9-tekniken som vann Nobelpriset i kemi 2020, än att lägga till gener som hämtats från helt andra organismer. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att alltid väga risk mot nytta och att hänsyn tas till försiktighetsprincipen när man fattar beslut om huruvida en GMO med en viss egenskap ska användas eller inte. Men försiktighetsprincipen innebär också att en bättre och säkrare teknik bör användas istället för en äldre med mindre precision och säkerhet.

Skogen – Sveriges gröna kapital

För oss socialdemokrater står den svenska skogen som en pelare i vår vision för en hållbar och ekonomiskt stark nation. Skogen är inte bara en kär del av vår nationella identitet utan också en vital resurs för ekonomisk tillväxt och biologisk mångfald och som verktyg i klimatkampen.

Ett hållbart skogsbruk skapar arbetstillfällen, främjar regional utveckling och är en drivkraft bakom vår expanderande bioekonomi. Genom att främja ett klimatsmart och miljömässigt hållbart skogsbruk säkerställer vi en stabil grund för nationens ekonomiska växtkraft. Bioenergin är en katalysator i vår övergång till förnybara alternativ, bort från oljeberoendet. Med stärkt inhemsk produktion av biodrivmedel ökar inte bara vår energisäkerhet utan även Sveriges position inom den globala gröna ekonomin. Detta understryker vikten av att höja förädlingsgraden och investera i infrastruktur, som att bygga fler hus i svenskt trä. Skogens värdekedja har stor betydelse för sysselsättningen i Sverige, och dess multifunktionella roll får inte underskattas.

Men medan skogens ekonomiska potential är stor, kan den inte realiseras på bekostnad av biologisk mångfald. Vi måste säkerställa att vår skogspolitik skyddar och bevarar den rika flora och fauna som gör den svenska skogen unik, samtidigt som vi ökar produktiviteten i skogsnäringen. Därför bygger vår skogspolitik på två jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Liksom skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i omställningen till ett biobaserat samhälle. Skogens roll som kolsänka är avgörande i Sveriges kamp mot klimatförändringarna. Genom skogsskötsel och effektiv avverkning tar den svenska skogen upp mer växthusgaser än den släpper ut och bidrar också med förnyelsebara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. Ett proaktivt och ansvarsfullt skogsbruk kan hjälpa oss att uppfylla våra klimatmål samtidigt som vi skapar nya, gröna arbetstillfällen. Detta står i

skarp kontrast till regeringens nuvarande förslag att minska reduktionsplikten till EU:s miniminivåer, ett beslut som kan underminera våra klimatansträngningar och placera oss i en svår position gentemot EU – en som kan kräva att vi tvingas att avstå från att använda stora arealer av produktionsvärdig skogsmark.

Den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen har lagt grunden för en mer inkluderande och hållbar skogspolitik genom den lagda skogspropositionen 2021/22:58. Genom investeringar i rekreation och stöd till friluftsförbund har vi uppmuntrat svenskar att uppleva vårt gröna arv. Vårt engagemang för biodiversitet, klimatanpassning och skogsägares rättigheter visar vår helhetssyn på skogens roll i samhället. Skogssektorn ska vara jämställd. För Socialdemokraterna är jämställdhet inte bara en princip; det är nödvändigt för branschens livskraft. Kvinnor och män med passion och kompetens för skogen är avgörande för dess framtid. Äganderätten möjliggör för skogsägare att förvalta skogen med insikt och omsorg, med avsikt att skapa ekonomisk, klimatomfattig och miljömässig nytta. Likaså anser vi att staten har en stor roll i att vara föregångare i ett hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn. Staten är ägare av skog genom såväl myndigheter som bolag. Sveaskog har en viktig roll att spela och ska vara ett föredöme. Ska vi nå de nationella klimat- och miljömålen är det viktigt att såväl offentliga som privata skogsägare tar ett stort ansvar för ett hållbart skogsbruk.

Vi har alltid betonat vikten av att stödja privata skogsägare som frivilligt tar initiativ till att skydda och bevara värdefulla skogsområden. Det handlar inte enbart om miljömässigt ansvar utan även om att upprätthålla en balans mellan ekonomisk utveckling och hållbarhet. Men, lika viktigt är det att vi, som samhälle, garanterar rättvisa ersättningar till de skogsägare som aktivt bidrar till skogens hållbara förvaltning. Därför är vi djupt bekymrade över den nuvarande högerkonservativa regeringen och Sverigedemokraternas beslut att inte allokera tillräckliga medel i 2023 års budget för att kompensera skogsägare som önskar bevara skyddsvärd skog. Denna brist på stöd underminerar skogsägares förtroende och kan potentiellt avskräcka dem från att vidta åtgärder som gagnar både miljö och samhälle. Det är inte enbart en tveksam finansiell prioritering utan även ett tecken på en bristande förståelse för hur viktig skogen är för Sverige, både som en ekonomisk tillgång och som en central del av vår nationella identitet. Vi uppmanar regeringen att ompröva sina beslut och investera i skogsägare som är redo att gå i spetsen för hållbar skogsförvaltning. Vi ser framför oss en skogspolitik som harmoniskt balanserar ekonomisk tillväxt med miljömässig hållbarhet, som erkänner skogens multifunktionella värde och som utnyttjar dess potential för att skapa arbetstillfällen och förstärka klimatåtgärder. Skogen är en länk till vårt förflutna, men den är otvivelaktigt också en nyckel till Sveriges framtid.

Granbarkborre är den största skadegöraren på äldre granskog i Europa eftersom den periodvis dödar stora volymer skog. Angreppen på levande skog har under de följande åren och under perioden 2018–2022 beräknats till att ca 31 miljoner kubikmeter granskog dödades. Detta är mångdubbelt mer än under något tidigare utbrott i Sverige. Vi anser att Skogsstyrelsens viktiga uppdrag med att förebygga och bekämpa utbrott av granbarkborre och andra skogsskador som följer av klimatförändringarna behöver stärkas.

Det nationella skogsprogrammet

Det nationella skogsprogrammet mot 2030 skapar en framtidssäkrad grund för skogsbranschens hållbara tillväxt över hela landet. Detta program, framtaget i samförstånd mellan partier, branschfolk och civilsamhälle, är en del av vår gemensamma vision om hur skogen ska ge jobb, stärka välfärden och säkra vår livsmiljö. Det nationella skogsprogrammet fungerar som en bro mellan intressenter, myndigheter och regeringen och har blivit ett internationellt erkänt verktyg för att säkra skogens hållbara användning. Skogsprogrammet bidrar till uppfyllandet av våra miljömål och internationella åtaganden och är en garant för en skog som växer hållbart, ersätter fossila bränslen och stärker biologisk mångfald. I vår strävan efter en välmående och hållbar skog, är rådgivning i skogsskötsel och andra naturvårdande tekniker till privata skogsägare ett fundamentalt verktyg för att skapa en mer hållbar skogsproduktion.

Arter och artskyddet

Vi står inför en tidsperiod av osäkerhet kring hur Sverige i praktiken ska hantera artskyddet med tanke på de arter som omfattas av artskyddsförordningen. Denna osäkerhet, som inte enbart är en följd av svensk lagstiftning, utan även influerad av nya rättsfall som tolkar EU-reglerna, skapar utmaningar för skogsägare och myndigheter. Detta berör oss som socialdemokrater djupt, eftersom vi ser vikten av att uppnå både skogs politikens mål och riksdagens miljömål om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv, utan att kompromissa med våra åtaganden gentemot EU. Det är värt att påminna om att den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen vidtog proaktiva åtgärder när den utsåg en särskild utredare att granska artskyddsförordningen. Denna utredning, som resulterade i betänkandet ”Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar”, bidrog med konstruktiva förslag, bland annat rörande myndigheternas roll i att tillhandahålla information om fridlysta arter och besluta om livsmiljöunderlag.

Men skogsbrukets verksamhet står inför växande utmaningar, inte minst när det gäller avverkningsanmälningar enligt skogsvårdslagen. Rättsutvecklingen har nu fört oss till en punkt där Skogsstyrelsen behöver förstärkta resurser och befogenheter för att noggrant granska och bedöma hur avverkningar påverkar skyddade arter.

I ljuset av detta understryker vi vikten av att stärka Skogsstyrelsens kapacitet genom att tillförsäkra dom nödvändiga medel för att ge markägare rättmätig ersättning vid eventuella inskränkningar av deras avverkningsrättigheter.

Ett långsiktigt hållbart nyttjande av fiskbestånd

För oss socialdemokrater är det klart att en hållbar framtid för Sverige ligger i vår förmåga att förvalta våra naturliga tillgångar på ett ansvarsfullt sätt. Med hundratusen sjöar, tiotusentals mil strömmande vattendrag och en kust som sträcker sig över cirka tvåhundra mil, har Sverige en enorm potential för både fiskerinäringen och ett växande vattenbruk. Vi ser stora möjligheter för fritidsfiske och fisketurism, givet vårt lands skiftande vatten- och naturtyper.

Internationellt växer den blå ekonomin i takt med en ökad medvetenhet om havens betydelse. Vi ser också potentialen i vattenbruk som en näringsgren med en enorm tillväxtpotential, där Sverige kan leda genom exempel inom en cirkulär blå ekonomi.

Samtidigt är det viktigt för oss att betona behovet av en effektiv fiskeriförvaltning. Regelbunden uppföljning och strikt efterlevnad av dessa regler kommer säkerställa att fiskresurserna bevaras för framtida generationer. Vi är särskilt oroliga för situationen i Östersjön, där sill- och strömmingsbestånden har minskat. Vi förespråkar därför en kraftig minskning av fiskekvoter där för att rädda dessa arter och föreslår en utredning om hållbara fiskekvoter.

Det är också viktigt att förbättra övervakningen av fiskeindustrin. Avsiktlig felrapportering av fiskefångster underminerar våra ansträngningar för hållbart fiske. Därför vill vi skärpa kontrollerna och straffen vid avsiktlig felrapportering.

När det gäller framtiden för Sveriges fiskerinäring vill vi främja och utveckla den på både kort och lång sikt. Vi vill skapa tillväxt och sysselsättning, och samtidigt bidra till en hållbar utveckling i hela landet. Hållbar fiskuppfödning, med höga miljökrav, kan skydda vilda bestånd av fisk och samtidigt skapa jobb på landsbygden. Under vår tid vid makten arbetade den socialdemokratiska regeringen aktivt med att stärka förutsättningarna för fisket. Vi satsade på projekt för rent hav, genomförde en utflyttning av trälgränsen på prov och stärkte Östersjön genom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Vi prioriterar det småskaliga kustnära fisket och arbetar för att flytta ut trälgränsen för industriellt fiske, med vetenskapliga underlag som stöd.

Vi ser den kritiska situationen som idag råder för Östersjön och den påverkan som klimatförändringar, övergödningen och ett alltför hårt industriellt fiske kan ha på strömmings- och sillbeståndet.

En modern jakt- och rovdjurspolitik

Sverige ska stå i framkant när det kommer till etiskt och hållbart omhändertagande av vår unika natur och våra viltstammar. För oss är det centralt att lyfta och stärka de många ideella insatser som görs för att bevara och utveckla vårt naturarv. När det gäller jakten på rovdjur behöver vi skapa en gemensam grund för samhällsdiskussionen, och sträva efter lösningar som gagnar både djurliv och människor. Jakt och viltvård är inte bara traditionella aktiviteter i Sverige, de är också tätt kopplade till vår kultur och ekonomi.

Jakten på älg har historiskt sett varit en stor del av vår identitet, och detta kombinerat med vår växande fritids- och turismnäring visar den ekonomiska potentialen i en väl-förvaltd älgpopulation. Dessutom bidrar en hälsosam älgstam till ekologisk balans och erbjuder klimatsmarta köttalternativ. Men för att verkligen dra nytta av denna resurs, måste förvaltningsplanerna vara robusta och anpassade efter lokala behov. Det är tydligt att den nuvarande älgstammen är pressad. Trots dess styrka och förmåga att anpassa sig, har den påverkats av en mängd faktorer: hård avskjutning, konkurrens om bete från andra klövdjur och även klimatförändringar som förskjuter älgens naturliga habitat. Det är därför avgörande att vi tar en helhetssyn på problemet och övergår till en samlad ekosystembaserad klövviltsförvaltning. Det räcker inte att enbart fokusera på avskjutningskvoter; vi måste också titta på hur skogsbruk och andra markanvändningspraktiker påverkar älgens tillgång till foder. När granar planteras på marker där tall borde växa, begränsas älgens naturliga foder, vilket skapar en obalans i ekosystemet. Vi hyllar Jägarförbundets initiativ ”Rädda älgan” som belyser denna utsatthet och betonar vikten av att plantera rätt träd på rätt ställen.

För att uppnå en balanserad och effektiv hantering av älgstammen anser vi att älgförvaltningsområdena (ÄFO) och älgförvaltningsgrupperna (ÄFG) bör ses över, där både jägare och markägare ges likvärdig representation under ledning av en oberoende ordförande. Vi tror att vi genom att arbeta tillsammans kan säkerställa att vår nationalsymbol, älgen, fortsätter att frodas i våra skogar, samtidigt som vi bevarar skogens hälsa och produktivitet.

Vi förstår att vargens närvaro skapar oro i landsbygdsområden. Dagens vargpopulation på över 460 individer har nått en punkt där vargstammen inte längre är förutsägbar. Vi anser också att reglerna för skydds jakt för varg bör ses över och är ett viktigt instrument i dess förvaltning. Vidare fortsätter vi att driva frågan i EU om att flytta vargen från bilaga 4 till bilaga 5 i art- och habitatdirektivet, i syfte att göra det enklare att förvalta vargen på nationell nivå. För att säkerställa en balanserad ekologi, har vi tidigare givit Naturvårdsverket i uppdrag att se över hur vi kan nå riksdagens beslutade mål om en vargpopulation mellan 170 och 270 individer, samtidigt som vi upprätthåller en gynnsam bevarandestatus.

Viltets inverkan på lantbruket, särskilt skador orsakade av vildsvin och dovhjortar, är en växande oro. Det är viktigt att hitta effektiva metoder för att minska dessa skador, samtidigt som vi ger jägare större möjligheter att dra nytta av sitt byte, som att sälja vildsvinskött direkt till konsumenter.

Den afrikanska svinpesten har nått Sverige, trots stora ansträngningar för att smittan ska hållas utanför landet. Det är mycket allvarligt. Utöver att djur blir sjuka och dör, får detta stora konsekvenser för alla som bor och verkar i de smittade områdena. Oron är mycket stor hos boende och lantbrukare. Ansvariga myndigheter har nu inlett nästa fas i kampen mot afrikansk svinpest: att stängsla in 1 000 kvadratkilometer i Fagersta i upp till två år. Men den här typen av avspärningar innebär stora inskränkningar för de människor som lever och verkar i området som är smittat. Jordbruket, skogsbruket, idrottsverksamheten och turismen påverkas i stor utsträckning, liksom människors fritid när de inte längre kan röra sig fritt i skog och mark. Arbetet med att förhindra smittspridningen kommer, enligt experter, att pågå i flera år. Regeringen saknar en tydlig krishanteringsplan för att se till att smittan inte sprider sig till andra delar av landet och för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom griskärläringen.

Regeringen behöver ha en tydlig plan för att hantera konsekvenserna av smittan och främja ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter och jägarorganisationerna i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest. Men som svar på krisen har regeringen och Sverigedemokraterna istället valt att minska anslagen till att bekämpa djursjukdomar med 178 miljoner kronor. Det är en oansvarig och farlig politik som regeringen och Sverigedemokraterna bedriver.

Skarvens snabba tillväxt i Sverige och Europa utgör en utmaning för fiskesektorn, och vi ser ett behov av att kraftigt minska antalet skarvar. Den förra socialdemokratiska regeringen gav därför Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att revidera den nationella förvaltningsplanen för storskarv i syfte att minska den allvarliga skada på fiskerinäringen som orsakas av den växande storskarvspopulationen och därmed ge stöd åt en ekosystembaserad förvaltning som omfattar fisket.

Ett förstärkt djurskydd

Sverige ska ha världens bästa djurskydd. Vi har en av världens starkaste djurskyddslagar, och överlag har vi ett gott djurhälsoläge i Sverige. Djur är levande och kännande varelser, och vi människor har ett mycket stort ansvar för de djur som finns i vår omsorg, liksom för de djur som lever i det vilda. Vi socialdemokrater tror helhjärtat på att alla Sveriges tamdjur, oavsett om det handlar om våra älskade sällskapsdjur eller de djur som används i produktion, förtjänar en miljö där deras hälsa och välbefinnande ständigt främjas. Vi anser att den svenska djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit de gör mest nytta. På detta sätt kan alla svenska medborgare känna en trygghet i att våra djur behandlas med respekt och omsorg.

Under vår tidigare regeringstid införde vi en modern djurskyddslag. Denna lag betonar vikten av att djur ska få leva och bete sig på ett naturligt sätt och ställer även högre krav på djurägarna. Vi socialdemokrater är stolta över att vara en del av den majoritet i riksdagen som röstade igenom lagändringen som idag gör det obligatoriskt att id-märka sina katter. Som socialdemokrater är vi fast beslutna att fortsätta stödja insatser som främjar djurs välbefinnande. Vi är också medvetna om utmaningarna inom hundaveln. För att säkerställa att den är i linje med våra strikta djurskyddskrav, uppmanar vi regeringen att överväga en ny utredning för att undersöka om nuvarande hundavel är förenlig med gällande djurskyddslagstiftning. Vi vill att eventuella brister inom hundaveln ska belysas och att konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet ska redovisas. Varje år omsätter hundsmugglingen miljonbelopp och på grund av sin stora lönsamhet är det inte ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. De hundar som smugglas är sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i landet som idag inte förekommer här. Rabies är ett exempel på en dödlig sjukdom som inte längre finns i Sverige men som riskerar att komma tillbaka om inte rätt kontroller görs och om inte den illegala hundsmugglingen till Sverige stoppas. Genom att stärka djurskyddet kan vi minska behovet av antibiotika inom lantbruket, vilket är kritiskt med tanke på den globala ökningen av antibiotikaanvändningen och riskerna med multiresistenta bakterier.

Vi anser också att svenska medborgare, oavsett ålder, förtjänar högkvalitativ mat. Därför vill vi införa strikta krav vid upphandlingar av animaliska produkter, särskilt inom offentlig sektor som skolor och äldreomsorgen. Dessa krav ska spegla Sveriges höga standard för djurskydd och låg antibiotikaanvändning.

Vi anser att starka djurskyddsregler inte bara är moraliskt rätt utan också ger våra jordbruksprodukter en konkurrensfördel på den globala marknaden, där allt fler konsumenter efterfrågar etiskt producerade varor. Ett exempel är vårt beteskrav, som ger djuren möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och få motion, vilket i sin tur främjar deras hälsa. Därför är vi djupt oroade över den utredning som den högerkonservativa regeringen och Sverigedemokraterna har tillsatt för att stärka jordbrukets konkurrenskraft, där vi ser en risk för att det svenska djurskyddet kommer att urholkas. Vi kommer att arbeta för att säkerställa att eventuella förslag som framkommer ur denna utredning tar hänsyn till djurskyddets kritiska betydelse. För oss är det viktigt att ständigt påminna om att djurens välmående och jordbrukets konkurrenskraft inte behöver vara motsägelsefulla. Tvärtom kan de gå hand i hand när rätt beslut fattas med hänsyn till båda perspektiven.

Det svenska beteskravet är unikt och innebär viktiga djurvälståndsfördelar. Förutom att djuren får utlopp för sitt naturliga beteende får de även motion. Kor som går ut och betar på sommaren blir också friskare än de som står inne. Samtidigt är vi medvetna om att beteskravet kan innebära en ekonomisk belastning och en expansionsbegränsning för vissa djurhållare. Vi anser att det är viktigt att inte sänka djurvälståndet i Sverige. Däremot behöver vi arbeta med att modernisera regelverk och göra dem smartare så att det blir enklare för företagen att leva med de regler vi har, utan att kraven på djurskydd eller kvaliteten i djurhållningen urholkas.

Vi är därför beredda att undersöka hur beteskravet skulle kunna förändras för att underlätta för djurägaren utan att djurvälståndet försämras. Det kan bland annat handla om en större flexibilitet när det kommer till planering av betestiden. Transport av djur är en annan kärnfråga för oss. Djur, oavsett om de är inom EU:s gränser eller utanför, ska behandlas med respekt och omtanke. Därför driver vi på för striktare transporttider och att tiden begränsas. Vi vill att varje djur ska ha det så bra som möjligt under transport och genom att minska transporttiden är vi övertygade om att risken för lidande reduceras. Vi ser även behovet av en konsekvent och transparent djurskyddskontroll. Denna kontroll bör vara regelbunden och effektiv, samtidigt som den upprätthåller en hög rättssäkerhetsstandard.

En modern veterinärvård

Den svenska djurhållningen använder minst antibiotika i hela EU. Sverige har en lång tradition då det gäller en sund djurhållning och förebyggande djurhälsovård. Sverige var till exempel först i världen med att förbjuda användning av antibiotika i foder i syfte att öka djurens tillväxt. 2006 beslutade EU att förbjuda antibiotika i tillväxtsyfte, men det är i stor utsträckning fortfarande tillåtet utanför EU, och inom EU finns det många länder där överanvändningen av antibiotika är enorm. Användningen av antibiotika inom djurhållningen bidrar globalt till en ökad antibiotikaresistens hos bakterier, vilket utgör ett allvarligt långsiktigt hot mot mänsklig hälsa. Vårt starka djurskydd gör istället djuren friskare. Istället för att djuren proppas fulla med antibiotika hålls djuren i lantbruket friska genom förebyggande åtgärder. Vi anser att en låg antibiotikaanvändning inom den svenska djuruppfödningen är avgörande för både djurens och människors hälsa.

Vi vill stödja det lokala och småskaliga jordbruket. Genom att öka antalet småskaliga gårdsslakterier kan fler djur slippa den stress som transport och slakt riskerar att innebära. Och för att ytterligare stärka skyddet på slakterierna, vill vi införa kamera-bevakning som komplement till traditionella inspektioner.

Teknologin ger oss nya möjligheter. Därför stöder vi också möjligheten till digitala veterinärbesiktningar vid småskalig gårdsslakt. Det skulle innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som vi bibehåller en hög standard på slakten. För oss socialdemokrater är det avgörande att både djur och deras ägare har tillgång till högkvalitativ djursjukvård. Den rådande veterinärbristen är en fråga som vi tar på största allvar. Djurens välbefinnande hänger tätt samman med tillgängligheten av kompetent vård. Vi har identifierat ett tydligt behov av att fler veterinärer utbildas. Under vår tidigare regeringsperiod gjorde vi en konkret satsning på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) för att öka antalet utbildningsplatser för blivande veterinärer och djursjukskötare.

Med denna satsning siktade vi på att varje år kunna utbilda fler nya veterinärer och djursjukskötare.

Vi beslöt också att starta en omfattande utredning av veterinärmarknaden som helhet. Denna utredning tog inte bara upp frågor om den nuvarande och framtida personalstyrkan utan också det långsiktiga behovet av utbildningsplatser. Det övergripande syftet med denna utredning var att hitta hållbara lösningar som garanterar en effektiv och tillgänglig djursjukvård över hela landet. Då är det också viktigt att adressera frågor kring resurstillgång och jourtjänster, så att vi kan bygga ett system som inte bara svarar mot dagens utmaningar utan även förbereder oss för framtiden.

För att hela Sverige ska kunna leva är det viktigt att vi får till en hållbar och långsiktigt välfungerande veterinärvård för alla våra djur oavsett var i landet de befinner sig. Vi socialdemokrater ser därför allvarligt på utredningens förslag om borttagandet av veterinär beredskap kvällar, nätter och helger. Särskilt ur ett glesbygdsperspektiv då många lantbrukare och hästägare skulle drabbas hårt av förslaget.

Anslagsförändringar

I ljuset av den nuvarande geopolitiska situationen i Europa, med Rysslands fortsatta aggression och illegala krigföring i Ukraina, står det klart att Sverige och hela EU måste vara beredda att hantera potentiella kriser och störningar i livsmedelsförsörjningen. Denna osäkra situation understryker vikten av att stärka vår egen livsmedelsproduktion och säkerhet. I motsats till den nuvarande högerkonservativa regeringens budgetförslag ser Socialdemokraterna ett akut behov av att stärka Sveriges jordbruks- och livsmedelssektor. Därför föreslår vi en total avvikelse på +238 miljoner kronor för utgiftsområde 23.

Med tanke på det nuvarande utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige, särskilt i Västmanland, där omfattande åtgärder som stängsling av stora områden övervägs, är det ännu viktigare att stärka våra insatser för att bekämpa smittsamma djursjukdomar. Totalt har 46 döda vildsvin bekräftats bära på smittan, vilket visar på sjukdomens snabba spridning och dess potentiella hot mot den svenska grisnäringen. Oron för svinpesten har även spridit sig till närliggande län där nödslakt och andra försiktighetsåtgärder vidtas. Denna oro och de drastiska åtgärder som vidtas av enskilda bönder understryker behovet av att stärka våra nationella insatser och resurser för att bekämpa sjukdomen. Trots detta har den nuvarande regeringens respons och hantering av smittan varit otillräcklig och saknat den proaktivitet som krävs i en sådan kris. Det är tydligt att regeringen inte har förstått allvaret i situationen eller de potentiella konsekvenserna för vår livsmedelsproduktion och ekonomi. Socialdemokraterna ser ett akut behov av att agera snabbt och effektivt. Därför avsätter vi en ytterligare summa av 100 miljoner kronor för detta ändamål. Dessa medel kommer att användas för att intensifiera bekämpningen av denna sjukdom, samt för att stödja de drabbade regionerna och säkerställa att smittan inte sprider sig ytterligare.

Vidare, när det gäller att säkerställa en konkurrenskraftig livsmedelssektor, som utgör en central del av vår nationella ekonomi och sysselsättning, ser vi med stor oro på regeringens beslut att skära ned på anslaget med över 100 miljoner kronor. Ett sådant beslut riskerar att underminera vår förmåga att stödja våra bönder, livsmedelsproducenter och konsumenter i en tid då globala utmaningar och osäkerheter kräver större investeringar, inte mindre. Socialdemokraterna anser att Sverige bör fortsätta att vara en ledare inom hållbar och kvalitativ livsmedelsproduktion. Därför avsätter vi en extra summa av

38 miljoner kronor för att kompensera för regeringens kortsiktiga och skadliga nedskärningar, och för att säkerställa att vår livsmedelssektor fortsätter att blomstra.

Slutligen, med tanke på den globala klimatkrisen och behovet av att skydda vår miljö, är det förvånande och djupt oroande att den nuvarande regeringen inte prioriterar miljöförbättrande åtgärder inom jordbruket i större utsträckning. Trots de uppenbara och akuta hoten mot vår planet har regeringen valt att inte satsa tillräckligt på detta kritiska område. Socialdemokraterna ser detta som en brist på ansvarstagande och långsiktigt tänkande. Därför avsätter vi en ytterligare summa av 100 miljoner kronor under anslaget för miljöförbättrande åtgärder i jordbruket. Det är vår plikt att säkerställa att vårt jordbruk inte bara är produktivt utan också hållbart och miljövänligt. Vi måste ta ansvar för vår planets framtid och säkerställa att våra jordbruksmetoder inte bara gynnar oss nu utan även kommande generationer.

Regeringens nuvarande budgetförslag visar en brist på förståelse och engagemang för dessa kritiska sektorer, särskilt med tanke på den nuvarande krisen med afrikansk svinpest. Socialdemokraterna står fast vid att dessa satsningar är nödvändiga för att säkerställa Sveriges framtid inom jordbruk och livsmedelsproduktion. Sammanlagt satsar vi 238 miljoner kronor mer än den högerkonservativa regeringen på utgiftsområde 23.

Anna-Caren Säterberg (S)

Johan Löfstrand (S)

Joakim Järrebring (S)

Tomas Kronståhl (S)

Malin Larsson (S)

Jytte Guteland (S)

Sofia Skönnbrink (S)